

ÍNDEX

<i>Pròleg</i> , de Jordi Masó	7
<i>Els cadells del Mas Palou</i> , de Carles Castell Puig	13
<i>La vella dels gats</i> , de Marta Amigo i Olmos	23
<i>Polaroid</i> , de Llorenç Aviñó Fort	35
<i>Ni punyetera idea</i> , de Francesc Company Soler	45
<i>L'àngel camacurt</i> , de Carme Dolz Peidro.....	51
<i>La vida entre les lletres</i> , Carles Dordella Cayuelas	61
<i>Olor de mort</i> , de Xavier de la Encarnación i Gómez.....	71
<i>Vedella guisada</i> , de Daniel Ferrer i Isern.....	79
<i>Simulacres</i> , de Cristina Garcia Molina	89
<i>Silenci blau</i> , de Guifré Illa Bachs	93
<i>Els vençuts</i> , de Lluís Mauri Sellés	103
<i>El congrés</i> , de Joan Morera Morales	113
<i>Fars en terres altes</i> , d'Ignacia Nacenta Ezquerra.....	123
<i>La carta</i> , de Joan Pinyol i Colom	131
<i>L'escola de música</i> , de Xavier Serra Guasch.....	143
<i>Amor particular</i> , de Xavier Vallès Casanova.....	153
Índex d'il·lustracions	163
Premis Vent de Port (1994-2012).....	164
Autors del Vent de Port (1994-2012).....	165

PRÒLEG

No me'l penso llegir

Valeri Nebot veu el llibre a les lleixes de “novetats” i l’agafa amb les mans tremoloses. Fa mesos que l’espera! L’havia imaginat més gruixut; la portada és desafortunada; el títol, decebedor. Quan el fulleja —pren el gruix dels fulls i hi fa lliscar el polze de la mà esquerra per deixar que passin les pàgines— s’adona que aquest any també hi han inclòs il·lustracions per fer l’edició més atractiva. Valeri Nebot somriu. “Ja no saben què empescar-se!”, pensa.

Com que acostuma a comprar els llibres de tres en tres, també s’emporta el nou Paul Auster (un autor que cada dia troba més irritant) i l’últim premi Sant Joan de narrativa. Mai no es perd els llibres premiats —tot i que rarament se’ls llegeix— però quan veu que el Sant Joan d’enguany està narrat en segona persona —a qui se li acut!— és a punt de retornar-lo a la prestatgeria. Valeri Nebot és un lector exigent: gràcies als suplementes culturals dels diaris, està al corrent de les novetats editorials, encara que només sigui per poder comentar que “sempre acabo tornant a Flaubert” o “darrerament només llegeixo Ovidi” o “estic revisitant l’*Ulysses*”.

S’encamina a l’estació de metro gronxant la bossa dels llibres. Quin pes tan reconfortant! Impacient, no pot evitar fullejar les noves adquisicions mentre espera el comboi a l’andana. A l’Auster li dóna un cop d’ull fugisser —“amb pretensions, però banal”, pronostica— i de la guardonada novel·la de títol equí només en llegeix la sinopsi de la contraportada i esbufega: descoratjadora. Però el llibre que realment l’encurioseix és el recull de contes.

Què es pot esperar d'un relat que es titula "Els cadells del Mas Palou?", pensa davant el conte guanyador, que enceta el volum. Literatura rural, sens dubte, costumisme de faixa i barretina, tràngols de pagesos, hereus i pubilles, trifulgues familiars entre masos i casalots per terres i herències. Com pot haver guanyat un concurs literari una història a partir d'aquestes premisses tan ràncies? La contraposició felina apareix en un altre conte, "La Vella dels Gats", títol que no augura millors perspectives. Tot depèn de quina bèstia es prefereixi. Valeri Nebot, però, detesta gats i gossos.

El tren arriba, carregat d'olors pestilents. Valeri Nebot es qüestiona els hàbits higiènics de la població i, arrapat a una barra metàl·lica, continua passant les pàgines del llibre. "L'Àngel camacurt" només pot ser un d'aquells experiments tan exasperants de realisme màgic que tant van esprèmer els sud-americans d'allò que anomenaven onomatopeicament el "boom". I en el títol "Silenci blau" costa de no veure-hi l'anunci d'una història que vessa prosa poètica, construïda a partir de noms comuns, inofensius, que apareixen acompanyats d'adjectius inversemblants. "Uf, un silenci blau!", rondina Valeri Nebot, que també és un lector de poesia rigorós.

Ara una dona proclama els seus infortunis amb una veu planyívola i acosta als viatgers un got de plàstic amb quatre monedes a dins. El mateix fan els autors que s'avenen a formar part d'aquesta mena d'antologies, pensa Valeri Nebot: "Llegiu-me, llegiu-me!", sembla que diguin, com venedors del mercat que s'esgargamellen anunciant la mercaderia. "Llegiu el meu conte, senyores, senyors, llegiu-lo us ho prego!" Però per molt que pidolin i s'hi escarrassin, ¿qui voldria llegir un conte titulat "Ni punyetera idea?" Un títol poca-solta que fa bandera de la ignorància, al costat d'un altre que insinua erudició —"La vida entre les lletres"— que tant podria ser la biografia d'un estudiós de la gramàtica generativa com la d'una mestra de primària que ensenya als mocosos els rudiments de l'alfabet. Haurà de llegir-lo per esbrinar-ho. Perquè hi

ha títols que despisten o que ensarronen el lector. “Olor de mort”, per exemple: ¿serà una història de lladres i serenos? ¿Evoca el títol la fortor d’un cadàver amagat en un armari? La mirada de Valeri Nebot escombra el text: no, és una història de guerra. De guerra! Com si no s’hagués dit tot sobre les guerres! I “Els vençuts”, si ho jutgem pel títol, bé podria ser una visió sobre la guerra des del punt de vista dels derrotats. Però no, res de guerres aquí: l’amuntegament de noms àrabs li fa témer una obra compromesa amb una causa humanitària (i com li desagrada la literatura *engagée!*) o potser l’enèsima evocació de Sherezade i les mil i una nits, aneu a saber!

Un home s’obre pas entre la gentada amb una capsa d’encenedors (“encenedors de cuina”, especifica, encara que Valeri Nebot no sap veure-hi la diferència amb un encenedor tradicional); un altre, barbut i armat amb una guitarra, amenaça d’amenitzar-los el viatge (com a preludi, sobre un fons d’arpegis delicats, els ofereix un esbós de les penúries que li ha tocat viure). Valeri Nebot enfonsa la mirada en el llibre i fa que llegeix un altre dels contes, el que es titula “Polaroid”: que feixucs aquests paràgrafs, compactes com llesques de pa sec, només alleujats per algun punt i a part escadusser. S’ofega només de veure-ho! En canvi, “Amor particular” és ple de diàleg: l’aire hi circula tant, que hi ha risc d’hiperventilació! Cada frase porta al davant un guió: més que un conte sembla una llista per a anar a plaça (un quilo de patates, tres albergínies, sis pebrots, un manat de porros). A Valeri Nebot, que és home de mots justos, el treuen de polleguera aquestes històries plenes de personatges que parlen, construïdes amb diàlegs àgils, brillants: increïbles.

El de la guitarra comença a rascar el seu instrument i omple el vagó amb una veu rogallosa. Un altre dels relats es diu “L’escola de música”, i a Valeri Nebot el diverteix la coincidència (probablement, el de la guitarra no n’haurà trepitjat mai cap, d’escola de música). Hi ha àmbits sobre els quals és difícil escriure ficció: ¿quina trama apassionant pot oferir una escola de música? ¿Els

embolics de la professora de violoncel amb el professor de llenguatge musical, que alhora té un idil·li amb una alumna avantatjada a la qual també persegueix, secretament, un pianista adolescent, ferma promesa del concertisme del país? Soporífer, tot plegat. I un congrés? Sempre que Valeri Nebot ha assistit a congressos, s'hi ha avorrit molt, mai no li ha passat res d'emocionant. No pot imaginar-se un marc més insuls per a un relat. Sí, "El congrés" ha de ser per força un conte ben ensopit si el mateix títol ja incita a badallar. I que poc prometedor un conte titulat "Vedella guisada!" Valeri Nebot és amant de la bona cuina, dels refinaments culinaris, de l'avantguarda gastronòmica. Defuig la cuina casolana, les fondes i els "menjars de l'àvia". És clar que un guisat de vedella no figura entre les seves preferències de bon gormand! ¿No haurien estat títols més suggeridors "Deconstrucció d'empedrat", "Escuma de llagosta amb gerds" o "Bavaois de ceps a l'oli de tòfona"?

Però encara li queden algunes incògnites: ¿serà "La carta" un retorn a la literatura epistolar? Un anacronisme, en plena era d'Internet! ¿I quins seran aquests "Fars en terres altes?" Com que és al·lèrgic als simbolismes i odia les al·legories, espera que els fars del títol siguin reals, que presideixin un turó o una roca, i no el destí d'algun personatge desorientat. I encara n'hi ha un que es diu "Simulacres". És el text més curt de tots i se n'alegra: no li farà perdre gaire temps.

No el sorprèn el poc entusiasme que li provoca el recull: del volum de relats seleccionats l'any passat, no se'n salvava ni el guanyador, un conte intrascendent, lleugeríssim, de prosa recargolada i desenllaç previsible per molt que a la contraportada del llibre s'anunciés que el lector "s'enduria més d'una sorpresa" ("Restauració", es titulava, o "Reprovació", ja no se'n recorda). Semblava sorgit d'un empatx de Proust mal digerit, aquell conte.

El barbut de la guitarra ha acabat la seva actuació i ara reclama una almoina als passatgers. Se sent la cantarella del venedor d'encenedors en el vagó veí. Valeri

Nebot desvia la mirada cap als fluorescents de l'estació que, tot d'una, il·luminen el vagó. No s'ho pot creure: s'ha passat de parada! Hauria d'haver baixat a l'estació anterior! A cops de colze es fa camí entre la multitud i s'esmuny entre les portes que ja es tanquen.

A fora, ha començat a ploure. Valeri Nebot busca el recer de les marquesines per refer el camí cap a casa. Però el xàfec és descomunal i Valeri Nebot avança fent saltirons entre els bassals, abraçat a la bossa dels llibres per evitar que es mullin. Quan arriba a casa, però, les pàgines dels llibres s'han inflat i les cobertes semblen la paleta d'un pintor: els colors s'han esllavissat i mostren noves tonalitats, els contorns de les imatges s'han difuminat. Valeri Nebot renega. Amb una tovallola eixuga l'Auster i la novel·la del Sant Joan. Més tard els aplicarà un assecador, encara que els fulls quedaran irremeiablement ondulats per sempre.

Valeri Nebot es mira ara de reüll el volum de contes, rebregat, groguenc.

—No me'l penso llegir —remuga.

Obre el llibre pel mig i tiba cada meitat cap a direccions oposades. L'aigua ha estovat el llom, que s'esquinça sense gaire resistència. Ara té el llibre dividit en dos fascicles. De les dues meitats en fa quatre parts; de les quatre, vuit, com si els feixos de pàgines experimentessin la divisió cel·lular. En acabar, Valeri Nebot respira fondo. Està satisfet, exultant. Gràcies a aquella destrossa terapèutica, ha descarregat la ràbia covada des de fa mesos, quan va saber que, un any més, el jurat del concurs de narrativa Vent de Port no havia seleccionat el conte que ell hi havia presentat.

JORDI MASÓ I RAHOLA
Octubre de 2012

ELS CADELLS DEL MAS PALOU

Carles Castell Puig

Reus, 1962

I

Cada matí t'atures uns segons davant del parterre que hi ha a mitges escales del carreró. Segons l'època de l'any, contemples la mimosa, olores les roses, o acarones suaument les flors sedoses dels boixacs. Els primers dies era el punt on tot se't feia costa amunt. I no només el carrer costerut. Davant d'aquestes plantes et plantejaves tothora quin era el sentit de tot plegat: què hi feies en aquell poble, per què t'obligaves a anar a caminar amb les primeres llums del dia, per què havies de continuar vivint. Alguns matins havies arribat a recular uns quants metres, abans de bufar fort i tornar a enfilejar carrer amunt. Ara, quan t'hi atures, saps que seguiràs el teu camí i que viuràs la vida que t'ha tocat en sort, encara que no en sàpigues ben bé el perquè.

En arribar al carrer Major gires a la dreta fins a la plaça, sempre buida a aquestes hores, i deixes el poble per l'endavallada que et duu fins als primers camps de la vora del riu. Passes amb angúnia vora les cases enrunades per l'abandonament, la mostra més punyent de la decadència que ha patit el poble. Els darrers anys s'han refet algunes edificacions al voltant de la plaça i dels carrers que hi menen. Tanmateix t'angoixa sentir-te envoltada per les siluetes de les runes que et colpegen amb el record d'allò que havia estat una casa, un estable o un graner. Una angoixa que saps heretada del teu marit. Un home que s'adoloria en veure una teulada ensulsida, que tantes il·lusions va posar a refer la casa dels pares, i que va gaudir tan sols uns mesos del seu retorn al bressol de la família.

Als plans de la vora del riu, els camps envoltats per marges d'esbarzer s'alternen amb clapes de roures i boixos allí on l'excés de pedra fa impossible el conreu. La imatge de la terra treballada pels quatre pagesos que queden a la vall t'anima una mica i et fa pensar que potser no tot està perdut. Els caminals es van ramificant pels suaus pendents per donar accés als camps i a les masies que han sobreviscut a la misèria i el despoblament. Més enllà, les cingleres s'alcen majestuoses com una primera avançada de les muntanyes imponents que tanquen la vall cap al nord. Sobre la roca nua i penjada, només les savines s'atreveixen a trencar la grisor de la pedra amb una pinzellada de verd glauc, que s'estén amb més gosadia allà on quatre alzines prosperen aprofitant un petit replà en els cingles. Un paisatge amb caràcter que marca les persones a ferro roent.

Quan arribes a la primera bifurcació, fas la segona aturada abans d'agafar el trencall de la dreta, que mena de dret cap a la planícia. Abans d'això, com un ritual, ressegueixes amb la mirada el sender de l'esquerra, que s'enfila de seguida cap a la primera collada i es perd en direcció a la serralada. Podries refer tot el camí amb els ulls tancats, de tantes vegades com l'havies trepitjat amb el teu home. Anys i anys de caminar junts per aquelles muntanyes, resseques a l'estiu, nevades a l'hivern, d'enfilat-vos als cims més inabastables i d'enclotar-vos als congostos més profunds. Amb un cop de cap, no per habitual menys enèrgic, esvaeixes els records agredolços i et gires per enfilel el camí entre els camps. Pas a pas, arrossegant els peus; dia a dia, arrossegant els records; mes a mes, arrossegant l'ànima.

Des que vas perdre el teu marit no has tornat a tirar cap a la muntanya. Vols creure que et pesen els anys, però en realitat et pesa la solitud. Portes les muntanyes a dins, íntimament lligades a la joventut, la vitalitat, els reptes, l'emoció. Quan vas decidir quedar-te tota sola a la casa del poble eres conscient que buscaves enterrar-te en vida. Un poble gairebé fantasma al qual, ja sense

ell, res no t'hi unia. O potser era això el que cercaves. L'aïllament, el repòs final. Un indret buit que sabés acollir la teva buidor.

El primer dia que et vas atrevir a arribar fins al trencall del camí, no vas dubtar. Vas tombar a la dreta sense mirar les muntanyes, com si fossin un territori sagrat on els déus no permetessin posar els peus als mortals. La plana va resultar per a tu un indret desconegut, tot i haver-hi passat a la vora mil vegades. A cada cruïlla de camins vas elegir una alternativa a l'atzar, sense saber llavors que aquell primer recorregut es repetiria cada dia, sense allunyar-te'n ni un pas, com si fos l'única cosa que et mantingués aferrada a la terra. De mica en mica has après a llegir aquests espais tan diferents dels pics i de les serralades. Petites ondulacions que, tanmateix, dibuixen un mosaic de camps, herbassars, matolls i bosquines, esquitxat de masos i barraques.

Cada passeig t'ha ajudat a apropar-te a un paisatge descobert de bell nou. T'has avesat a reconèixer les aloses piulant sobre els camps; els estols de cornelles amb el seu cor de gralls aguts; els picots i els seus cops rítmics als troncs de les pinedes de les obagues; els voltors sobrevolant els turons ben amunt, aparentment sense cap esforç. A gaudir dels canvis de temps, del vent a la cara, de l'escalfor del sol a les espatlles, de l'esquitx de la pluja al clatell. A capir el pas lent de les estacions, que vesteix la terra nua d'una catifa d'herba, i després d'espigues, per fer-la llavors rostoll, i més tard ermot, i començar de nou. Que despulla els roures per tornar-los a vestir d'un verd novell i que coloreix els vessants de tots colors a mesura que van florint les estepes, i les ginestes, i les roselles, i els rosers silvestres. A poc a poc has anat apreciament la serenitat d'aquest conjunt, el seu equilibri, la seva maduresa. Quan mires cap a la muntanya encara t'envaeix la nostàlgia més absoluta, perpètua. Però ja no t'estripa les entranyes i pots apartar la mirada amb un semblant serè.